

BUITEN

21^E JAARGANG N^O. 12.

ZATERDAG 19 MAART 1927.

IN HET CANADEESCHE JASPER NATIONAL PARK.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

IN HET CANADEESCHE JASPER NATIONAL PARK (ILL.)	BLZ. 133
DE SCHAT DER INCA'S, DOOR H. B. MARRIOTT WATSON (12)	BLZ. 134
DE TUINEN AAN HET COMOMEER IN DEN ZOMER (GEÏLLUSTREERD), DOOR TINE COOL	BLZ. 136—137
MERKWAARDIGE GEBOUWEN TE VALKENBURG (GEÏLL.), DOOR J. M. VAN DE VENNE	BLZ. 138—139
ONZE VOORNAMEN, DOOR J. SCHUITEMAKER CZ.	BLZ. 140
OVER BALI EN BALINEESCHE KUNST (GEÏLLUSTREERD), DOOR H. M. D. VR.	BLZ. 140—142
„THE HAPPY BAND!”, DOOR E. VAN LIDTH DE JEUDE	BLZ. 142
DE HOUTZAGERSSTEEG TE KAMPEN (GEÏLLUSTREERD), DOOR A. J. REIJERS	BLZ. 143
HEERSCHERS VAN FERRARA (GEÏLLUSTREERD), DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKI (7)	BLZ. 143—144
WAAR ZAGEN ONZE DICHTERS HET LEVENSLICHT?, DOOR MR. C. BAKE	BLZ. 144

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE SCHAT DER INCA'S

DOOR

12) H. B. MARRIOTT WATSON.

„Ik geloof dat het daarvoor tijd is geworden”, zei ze langzaam. „Wij hebben reeds te veel tijd verspild”. De woorden waren op zich zelf heel onbetekenend, maar ik meende er iets anders achter te hooren. „Wat ik zeggen wou is: God zij met u, Miss Varley”, zei ik, haar vast in de oogen kijkend. „Goed”, zei ze knikkend. „Zoo zullen wij het opnemen. Wij zouden er geen van beiden iets aan kunnen toevoegen, dat meer zegt. Vaarwel, Mr. Poindexter — dat wil zeggen: God zij met u”.

Zij wendde zich om zonder mij de hand te reiken. Mrs. Chester keek mij bij het heengaan met angstige oogen aan. Ik bleef, heelemaal terneergeslagen, staan en zag den stoet langs mij heen trekken. Hij ging en verdween tusschen het verspreide geboomte in het dal.

Onder het teruggaan zag ik weer dien laatsten, angstigen blik en dacht er somman en teleurgesteld over na, wat hij kon beteekenen. Sprak er werkelijk angst uit, of moest ik er een smeekbede of verzoek om hulp uit lezen?

— ACHTSTE HOOFDSTUK.

DE ROTSPUNT.

Dien dag verlieten wij het betrekkelijk weelderige leven der vlakke en stegen naar de kale hoogten der Sierras. Houston was in verbazend opgeruimde stemming.

Hoe dichter wij bij het doel kwamen waarnaar wij zoo lang en volhardend gestreefd hadden, hoe meer hij zich van zijn aangenaamste zijde deed kennen. Dien avond vertelde hij ons, dat wij zes-en-dertig uren van Astarnok verwijderd waren.

„Ten minste zoo ongeveer”, zei hij, „precies weet ik het ook niet. De zaak is, dat ik, zooals men dit met een zeemansterm noemt, mijn koers zal moeten bepalen”.

„Bent u er al eens geweest?” vroeg Cassilis.

„Dicht erbij”, antwoordde hij. „Het is niet wat men eigen-

lijk een dorp kan noemen — het is feitelijk een verblijfplaats van dooden. Het was eens bewoond, maar is nu verlaten — al lang. Er is trouwens nooit iets geweest, dat de menschen had kunnen verlokken er heen te gaan, geen goud of zoo iets. Zeker heeft Raymond daarom zijn geheim daar verborgen”.

Cassilis en ik voelden hoe wij gloeiden bij dergelijke gesprekken. Het geheim van den Schat der Incas lag op zes-en-dertig uur van ons weg!

„Morgen”, zei Houston, „zal ik een koers moeten bepalen om zeker te zijn van mijn zaak. En zijn daar zoo veel dalen en ravijnen. Wij zouden den goeden weg honderd maal kunnen missen. Als ik een, dien ik ken, terug kan vinden, kan ik den tempel van Astarnok weervinden”.

„Den tempel!” herhaalde ik.

„Ja, hij is door de Incas gebouwd — enkelen beweren, dat hij van een nog vroeger geslacht is — de Chimu's. Maar hij is nooit onderzocht of uitgegraven”. — Plotseling sloeg hij zich met de vuist op zijn knie.

„Wie weet, of hij niet daar is! Maar neen, dat zou te voorde-hand liggend zijn. Raymond zou niet —”.

Hij bleef in peinzend zwijgen verzonken zitten, zelfs ietwat somber, naar het mij toescheen.

Kort na den middag van den volgenden dag hadden wij een hoogte tusschen de rotsen bereikt, die Houston geschikt achtte voor zijn observaties. Het was een woeste omgeving, waarvan de ruige grootschheid op de zenuwen werkte. Zoover men noordwaarts kon kijken, staken de bergspitsen der Cordilleras hoog en hooger ten hemel. In het Zuiden scheidde ons een diepe afgrond van het mildere land der valleien; en in onze onmiddellijke omgeving zagen wij den invloed van vorst en sneeuw op deze hoogte.

Niet op levende sprong aan dezen bodem, terwijl overal in het rond groote rotsblokken lagen. Wij gebruikten onzen maaltijd in een soort van adelaarsnest in de bergen en keken in de richting die wij nemen moesten.

„Daar ginds”, zei Houston, met een vaag gebaar naar de verte. „Maar ik weet niet welk ravijn wij moeten volgen en kan het niet weten voor ik het met een sextant heb opgezocht. Gij zult beiden moeten helpen”.

Noch Cassilis, noch ik hadden meer dan een heel vaag begrip van deze wetenschap, met wier behulp landen op de kaart gebracht en bergen gemeten worden. Maar wij waren bereid om te helpen en wilden dit zelfs gaarne doen.

„Ik zal u waarschuwen als de voorbereidende werkzaamheden zijn geschied”, zei Houston. „Dat kunnen de Indianen doen. Later zijn die van geen nut”.

Cassilis en ik bleven een tijdje zitten praten en rooken, en even later kwam Houston terug.

„Cassilis, wilt u met Diego meegaan?” zei hij. „Over het ravijn en gindschen heuvel op. Ik kom later bij u. Wij moeten een grondlijn vaststellen”.

Toen de anderen weg waren, wendde Houston zich tot mij. „Nu kunnen wij aan den slag gaan”, zei hij, met een eigenaardigen glimlach zijn witte tanden toonend. Zijn oogen lagen als glinsterende puntjes in hun diepe kassen. „Kunt u met een theodoliet omgaan?”

Ik schudde ontkennend het hoofd.

„Hindert niet. Ik zal 't er wel zonder stellen, mits u nauwkeurig mijn instructies volgt. Een zijde van de basislijn heb ik daar ginds opgesteld. Nu ga ik den driehoek meten met den heuvel waarop Cassilis staat”.

Ik snapte er geen woord van, maar gehoorzaamde als een schooljongen. Houston haalde een instrument uit zijn zak, schroefde het op een driepoot en keek er langs. Hij schudde het hoofd. „Niet ver genoeg naar achteren”, zei hij, terwijl ik belangstellend er naar keek. „Zoo dadelijk zal ik den juisten hoek te pakken krijgen”.

Wij zochten ons een weg tusschen de rotsen door tot een punt waar de wand een helling vormde, en opnieuw bracht hij zijn instrument in positie. Nog scheen hij niet tevreden te zijn. Ik keek naar den heuvel aan den overkant en meende dat ik eenige der pakezels er langs zag loopen.

„Wacht eens”, zei Houston, alsof hij plotseling een ingeving kreeg. „Ziet u die rots daar? Loopt u daar op toe en telt u hoeveel stappen u doet tot ik roep: „halt!”

Ik liep naar de rots. „Nu?” vroeg ik.

„Ja. Tellen!” hoorde ik Houston duidelijk roepen.

Ik liep vooruit en telde. Ik bemerkte, dat ik den rand van een rotspunt naderde, waar ik niet overheen kon kijken. Het kwam mij voor, dat ik niet veel verder kon loopen zonder ge-

vaar. Twintig — een-en-twintig — twee-en-twintig, telde ik. De rots onttrok Houston aan mijn blik. En toen viel ik.

De aarde zakte onder mij weg en ik gleeed naar beneden. Terwijl dit gebeurde, dacht ik aan den val vóór Miss Varley's tent; maar dat duurde maar een oogenblik, want daarna herinnerde ik mij niets meer.

Later kwam ik tot de veronderstelling, dat een der groote stukken steen, die los waregeraakt door de aard-verschuiving, op mij was gevallen. Hoe dit zij, ik moet bewusteloos zijn geweest en in dien toestand een heelen tijd hebben gelegen. Toen ik mijn oogen opende en poolshoogte nam van den toestand, scheen de zon gloeiend op mij neer.

Ik was zoowat dertig voet naar beneden gestort, maar mijn val was gebroken door het steengruis dat met mij was meegekomen. De helling van de rots was steil, maar niet loodrecht. Ik greep mij vast aan de verraderlijke rots en stuitte langzaam mijn neerdalende beweging.

Toen ging ik mijn toestand overdenken. Ik zag nu in, dat er groot gevaar bestond dat, zoo de losse steenen in beweging raakten, ik meegesleept zou worden in den afgrond. Ik kon niet zien tot welke diepte de helling ging waarop ik lag, doordat ik niet lager kon kijken dan tot een uitstekende rotspunt zoowat honderd voet lager. Als ik dien rotstrand kon bereiken en hij kon mij dragen, zou ik mij misschien kunnen redden. Een andere kans zag ik niet.

Weer keek ik zoo ver mogelijk naar beneden. De lager gelegen rotstrand zag er aanlokkelijk uit. Daaronder vermoedde ik een dieper afgrond, waaruit een dof gebrul opsteeg. Was dit een bergstroom uit de hooger gelegen ijsvlakten? De zon martelde mij met haar verzengende stralen.

Ik dacht plotseling aan homeopathie. Het lijkt gek op dit oogenblik. Maar het is zoo.

„Kleine doses!” herhaalde ik voortdurend. „Kleine doses van het vergif!”

Dat was het geheim. Als ik mij snel bewoog, zou ik een hoeveelheid gesteente meesleuren, die een kleine aardverschuiving zou vormen. Maar als ik kroop!

Ik kroop. Ik voelde hoe de grond en steenen om mij heen bewogen. Ik gleeed een, twee el naar omlaag in een bewegelijk steen-omhulsel en bleef toen weer liggen.

Zoo moest 't gaan. Homeopathisch. Ik kroop weer en de steenen voerden mij een paar el mee naar de laagte. Een derde keer, maar ditmaal ging een groot stuk rots mee, volgde den weg dien ik gevormd had en trof mij op mijn hoofd.

Gedurende enkele minuten — hoe vele weet ik niet — bleef ik liggen, versuft, stil, niet in staat mij te bewegen; alleen voelde ik de gloeiende zon. Toen ik mij beter voelde, raapte ik al mijn moed bijeen en hernieuwde mijn pogingen.

Het zou u vervelen te hooren hoe ik den langen weg bij stukjes en beetjes aflegde. Een keer schoot ik met een vaart twaalf voet omlaag en werd slechts in mijn val gestuit door een steenblok, dat steviger lag dan de rest. Geleidelijk herkreeg ik mijn zelfvertrouwen terug en ging voort. Het heeft zeker twee uur geduurd eer ik den rotswand bereikt had . . .

Het was nog geen veilige rustplaats, maar ik kon naar omlaag kijken en zien wat zich daar bevond. Het was een loodrechte rotswand van ongeveer tachtig voet hoog en daar beneden een borrelende bergstroom. Doodop van de inspanning, vond ik mijn huidigen toestand nog erger dan mijn vorigen. De rotswand hing over den afgrond heen en ik scheen op het doode punt te zijn gekomen. Ik lag op mijn zijde, zweetend van inspanning, en keek neer op de vlakte als een arend uit zijn nest.

De zonnehitte overweldigde mij, uitgeput als mijn zenuwen en spieren waren door de overgrootte inspanning. Ik sluimerde. Toen ik ontwaakte, zag ik iets in de vlakte onder mij, dat mij deed opspringen en scherp kijken.

Het was iemand op een muilezel — neen, twee menschen. Zij kwamen naderbij en bleven staan, als twijfelden zij welke richting zij moesten inslaan. Eerst dacht ik, dat het leden van ons troepje waren, maar toen zag ik, dat ik mij vergiste, want de een was blijkbaar een Indiaan en de andere even onmiskenbaar een vrouw.

Ik ging rechttop staan en riep, schreeuwde en gesticuleerde. De vrouw dreef haar muilezel door het water, de Indiaan volgde. Ik verdubbelde mijn pogingen en zag, dat de Indiaan mijn kant uit keek. De muilezels bleven staan en het leek, dat zij overlegden wat te doen. Toen zag ik de dieren omkeeren en in mijn richting komen. Weer stonden ze stil en weer gingen zij voort, maar dezen keer scheen dit volgens een be-

paald plan te gebeuren. Toen verdwenen zij achter een rots.

Het was misschien een uur later, toen ik reeds alle hoop had opgegeven, dat ik mij van rechts hoorde toeroepen. Daar stonden eenige struiken en vormden een soort van muur op zoowat dertig el afstand. Een Indiaansch gezicht keek door de bladeren en riep mij iets toe, dat ik niet kon verstaan. Toen volgde een tijd van stilte en toen hij weer verscheen had hij iets in zijn hand waarmee hij zich naar de rotsen begaf; hij zwaaide een touw om zijn hoofd. Nu begreep ik het; het was een lasso.

Het touw zwaaide, slingerde als een levend ding in het zonlicht en viel precies voor mijn voeten neer. Ik greep de lus van het touw en schoof ze over mijn hoofd en onder mijn armen. De Indiaan knikte en begon te trekken.

Ik kwam in veiligheid te midden van een stroom van steenen, bont en blauw, vol schrammen en builen, buiten adem, maar ongedeerd; en achter de struiken stond ik plotseling tegenover Miss Varley.

„Bent u niet gewond?” vroeg zij snel, zonder den gebruikelijken groet; en toen ik ontkennend antwoordde, zei ze: „U zat daar in een hachelijke positie”.

„Dat was 't ook”, antwoordde ik, „en ik mag u wel zeer dankbaar zijn voor mijn tijdige redding”.

„Ik geloof niet, dat wij het met zoo'n mooien naam hoeven te betiteln”, zei Miss Varley en voegde er toen plotseling aan toe: „Er is iets anders. Ik heb u wat te vertellen”.

„Wilt u niet gaan zitten?” vroeg ik, naar de rotsen wijzend. Ik keek haar aan en verbaasde mij. Wat voerde zij hier uit, mijlen ver van de pas die naar de *Montana* leidde?

„Drie van mijn Indianen zijn teruggekomen van Arequipa”, begon zij onverwachts.

Ik luisterde naar wat ze zei, maar het beteekende niets voor mij. Even onverwacht voegde zij er aan toe:

„Ik heb ze daar eenigen tijd geleden heen gestuurd voor levensmiddelen — en andere dingen. Zij zijn gisterenavond teruggekomen”.

Daar zij zweeg, zei ik een paar onverschillige woorden. Zij leek over iets heel onaangenaams te denken.

„Het is kolossaal hoe die Indiaansche inboorlingen steeds hun weg weten te vinden”, zei ik.

Ik geloof niet, dat zij mij hoorde. Zij sprak met eentonige, harde stem en keek naar de schitterende vlakte.

„Zoowat een week geleden, vond ik een stervende. Er was op hem geschoten en hij was voor dood achtergelaten. Het was daar ginds in de bergen”.

Nu luisterde ik met beide ooren en een kloppend hart.

„Toen hij met een weinig cognac was bijgebracht, vertelde hij mij zijn geschiedenis. Hij was zeker al ver heen en ik betwijfelde of hij nog een dag reizens kon verduren. Toch was dit zijn eenige kans en hij smeekte er om — om naar Arequipa te worden gebracht. Dus zond ik hem daarheen — onder begeleiding van drie Indianen — zij die gisterenavond zijn teruggekomen”.

Nu begreep ik het. Het was Coop! Levend of dood hing Coop als een molensteen om mijn nek.

„Wilde u mij dit vertellen?” vroeg ik na een kort stilzwijgen.

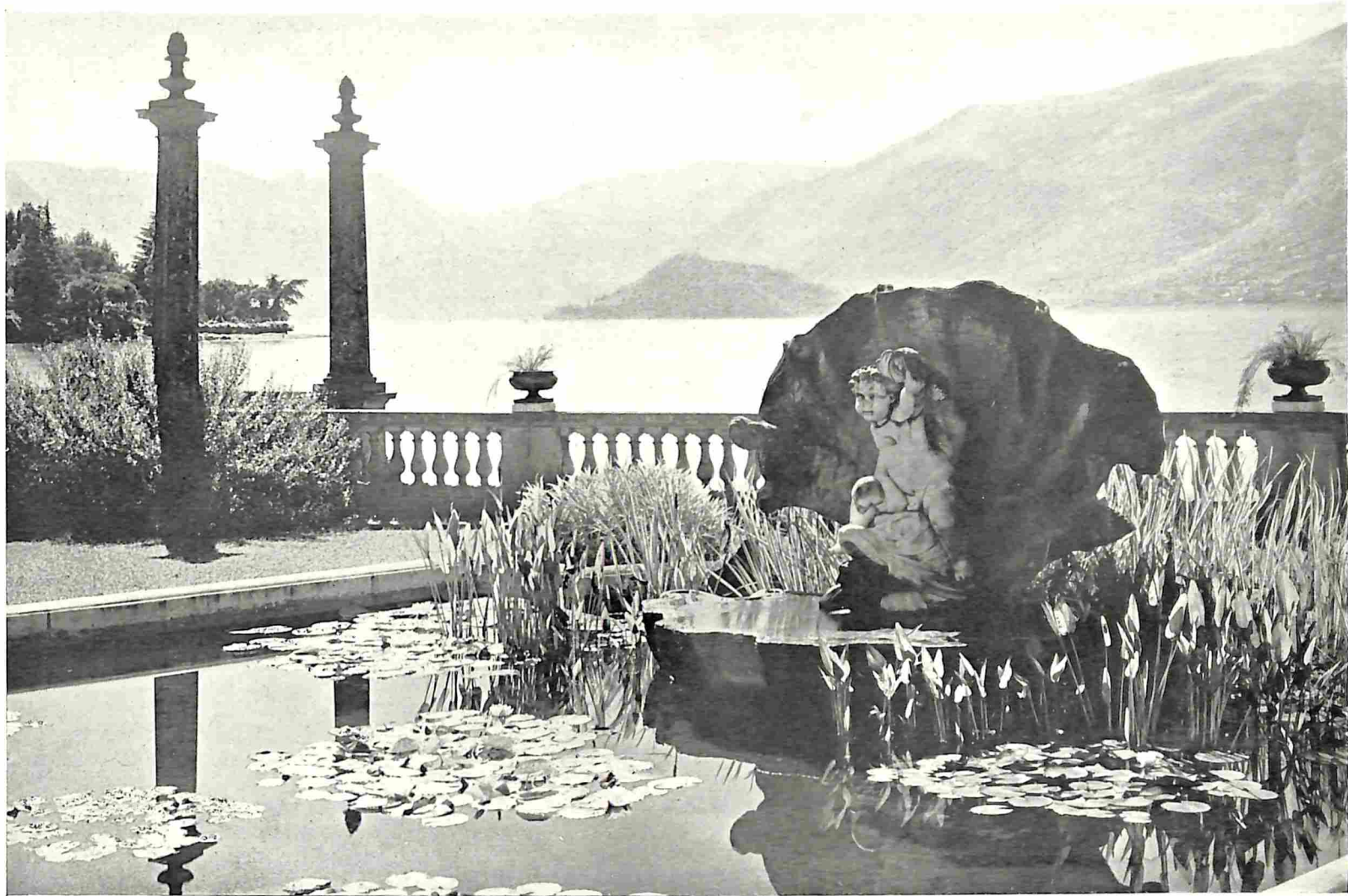
„Ik dacht dat u zelf de conclusies er uit zou kunnen trekken”, zei ze koel.

„Laten wij elkander goed begrijpen”, hield ik vol. „Waarom zou het noodig zijn, dat ik weet dat de drie Indianen gisterenavond zijn teruggekomen?”

Zij keek op en schudde het hoofd alsof zij er niets van begreep. „Wij hadden ons kamp opgeslagen in een ravijn op de Sierra”, vervolgde zij met eentonige stem, „en later liep ik rond om het terrein te verkennen. De maan scheen, en bij haar licht zag ik mannen op muilezels in een insnijding in de rotsen onder mij. Ik ging dichterbij en zag ze — het ge-laat van een hunner heel duidelijk. Zij waren gewapend en ik vertoonde mij niet. Ik wist niet waarom, maar dacht dat zij wellicht niet met goede bedoelingen daar waren. Er was een tent. De maan scheen er op. Ik zag de mannen naar binnen gaan en hij wiens gezicht ik gezien had kwam het laatst, legde zijn geweer over zijn schouders en volgde de anderen. Toen zij weg waren, daalde ik voorzichtig af naar de tent en keek naar binnen. Er lag een stervende, met een kogelwonde, die voor dood was achtergelaten”.

Coop! Cassilis had juist gezien. Voor altijd zou Coop's schaduw over ons leven blijven hangen!

(Wordt vervolgd).

TUINDÉTAIL VAN DE VILLA MELZI TE S. GIOVANNI.

De Tuinen aan het Comomeer in den Zomer.

HET Comomeer, tenminste de zuidelijke arm ervan, verheugt zich in een groot aantal buitens, Villa's, waaronder enkele, zeer belangrijke, rechtstreeks aan het meer gelegen en andere aan de wegen, die de verschillende plaatsen aan de kust verbinden. Deze laatste zijn dus niet in direct contact met het water; toch is dit betrekkelijk, daar zij tegen de berghelling zijn aangelegd en men op hooger niveau het uitzicht krijgt op het Lago di Como met de begrenzende bergen en dus de nabijheid van het meer zelden vergeet. ☼ Deze laatste tuinen missen echter de bekoring van de ontvangst van de villa voor hen die van over het water komen. Het is zoo geheel anders of men van den weg waar auto's gaan en leven is, het hek binnengaat of dat men aan komt gevaren in een keurig bootje met kussens en voor de zon beschermd, en daar de eerste aanblik alreeds heeft van het Palazzo met de omhoog rijzende Cypressen er achter en al het loof van de Plataanboomen, het grijs van de Eucalyptus, de bloei van de Oleanders. Zijn daar niet de ontvangende trappen, de pijlers, begroeid en omrankt of bekroond met beelden, en is er niet het hek, soms keurig gegoten en dat moet worden geopend? ☼ De ontvangst, het binnenlaten is een blij gebeuren, vooral wanneer zooals op de Villa Plineana, het niet van een leien dakje gaat en de gondelier, een oude man, eerst zijn krachten oep aan den tuinman, „Giovanni, Giovanni” onbeantwoord krijgt en „Madonna mia” mompelt, tot hij ontdekt dat de wind het geluid tegen de hooge rotsen brengt en onhoorbaar maakt en hij, terug roeiend en opnieuw probeerend, eindelijk het antwoord verneemt. ☼ In de stilte van den zomermiddag is het een wonderlijk iets de oude, koele trappen op te gaan, den verwaarloosden niet grooten tuin te vinden, hoog liggend boven het meer, met bij andere geziene villa's onbelangrijke beplanting, maar met een verrukkelijk uitzicht. En dan, in een glaasje, water te krijgen, door den ouden man genomen uit de bron onder de rots, waarvan Plinius bijna twintig eeuwen geleden alreeds opmerkte, hoe vreemd en ongestadig gedurende elke vierentwintig uur, het komen en gaan van het water is, terwijl men nooit nog kan aanwijzen waar de herkomst van deze eigenaardigheid schuilt. ☼ De tuinen aan

het Comomeer hebben in tegenstelling met die aan het zooveel grootere Maggiore-meer, het begroeten van elkander. Als men in de Villa Carlotta te Cadenabbia is, ziet men aan de overzijde de Villa Melzi, Trotti; men ziet bij S. Giovanni den cypressen-opgang naar de Villa Guiglia, men ziet de Villa Serbelloni en andere, niet geheel duidelijk, zoover is de afstand wel, maar men weet de aanwezigheid. Men krijgt daardoor een gevoel van rijkdom, eerst omdat men alle wil bezoeken en later omdat men weet dat iedere tuin zijn eigen bijzonderheid heeft. Cadenabbia is uiterst gunstig gelegen als uitgangspunt tot de bovengenoemde villa's; terwijl de Villa d'Este in Cernobbio en de Villa Plineana bij Torno zich dichter bij Como bevinden. ☼ Een bezwaar is het van deze zoo zeer door vreemdelingen bezochte streek, dat men het contact met de Italianen zelf niet heeft. De hotels, in de lommerrijke tuinen gelegen, benemen soms wel, met hunne groote gevels, het geheele gezicht op de dorpen zelf en op den aanblik van de eigenlijke begroeiing der bergen. Men moet van den het meer volgenden hoofdweg afgaan om het toch zoo gewenschte inzicht in de natuurlijke gaardheid van het volk en het karakter van het land te krijgen. ☼ Een zeer groote tegenstelling vormen de Villa's, met hun rijkdom aan tropischen plantengroei, met de berghellingen. Deze zijn schaars beplant met wijn en met de afgeknotte en weer opnieuw uitgelopen stammen houden zich teer voor de bergen, die soms onbegroeid steil rijzen, weiden hebben of wel kastanjabossen dragen. Het volle zuidelijke karakter geven echter de strooken met maïs beplant; rijk doen zij aan met de sterke, breede, lintvormige bladeren en den door een pluim bekroonde vruchtscheede. ☼ De grond is uiterst steenrijk; een eigenaardig gezicht is het om de bedekkende aarde van steentjes te zuiveren; aangegoten en nat gehouden, is in twee dagen het veldje groen. ☼ Wat staat men vaak te kijken naar den vigoureuze groei die verschillende planten in de tuinen kunnen aannemen. In de Villa Carlotta toch zijn Rhododendrons als boomen uitgegroeid en wandelt men tusschen de stammen of men bij de eikenboschjes

aan onzen zeekant is. Azalea's zijn mans-hooge struiken en bij het zien van de knopzetting verwijt men zich, in den zomer te zijn gekomen in plaats van in den bloeitijd, want wat zal dat een kleurige wereld zijn bij het blauw van het meer en de bergen nog met sneeuw bedekt! ☞ Ja, men ziet veel voorjaarsweelde slapende, Primula's en welriekende viooltjes en al de hoge Camelia's met vrucht inplaats van bebloemd; ook een schuchteren nabloei van Glycine, en men heeft slechts het zeggen van den tuinman, die vertelt hoe de oude platanen, dan nog niet bebladerd, overdekt zijn met die pracht. Maar men heeft toch reeds genoeg om zich te verheugen, vooral in een niet warmen zomer, terwijl alles veel later is door den strengen winter, en frisch en zonder stof zelfs de gazons zijn. ☞ Om op de Glycines terug te komen, wij weten in ons land dat zij krachtig zich wringen kunnen en hout breken, maar dat zij als geweldige dikke slangen om de boomen liggen zoodat het je bij het zien beklemd om het hart wordt, dat dachten wij toch niet. Deze rijke ontwikkeling hebben ook de Bambusa's, die in vele soorten vertegenwoordigd zijn; meters en meters hoogte hebben zij in een paar maanden bereikt en tusschen duim en middelvinger omspannt men niet de dikte. Het is in de Villa Trotti te S. Giovanni dat de Bambusa culmineert. De eigenaar bracht van Japansche reizen sieraden uit dat land mede, ook een Buddha-beeld, en maakte den zoogenaamden Japanschen tuin. Een grootsche, vreemde laan waar Bambusa met Palmen in verschillende soorten en hoogten vrijuit groeien „in het wild”, brengt naar het beeld dat onder een pagode staat in het gedempte licht van het Bambusabosch. ☞ Schaduw, men heeft haar zoo gaarne af en toe, men is er zoo dankbaar voor. Een tuinmeisje, dat in de Villa Melzi een breed pad schoffelde, naar ons Hollandsch inzicht op al een zeer langzame wijze, vonden wij later vlak bij haar werk languit liggen in de koele van de groenblijvende eiken. Vriendelijk lachend bleef zij rustig liggen en vertelde van de eiken, hoe ze eerst in het voorjaar, na den heelen winter hun donkeren tooi van kleine, leerachtige blaadjes te hebben gehouden, alles verliezen en veel rommel maken. ☞ Groepen van deze eiken komen op Melzi telkens terug. Dit buiten, dat aan den weg tusschen S. Giovanni en Bellagio ligt, heeft zijn volle lengte aan het water; het is geen korte afstand: eerst de platanen-gang waarvan de boomen geknot zijn, dan de breede gevel van het huis met zijn door steenen leeuwen bewaakten trappenopgang naar het bordes, dat neerziet op het mooie bassin met het beeldje voor de schelp en de balustrade die het meer afsluit. Dan verder, steeds verder gaat het tot vermoeiens toe; toch is dit de trots van de Villa zoo'n stuk van de meer-begrenzing het hare te kunnen noemen. ☞ Men ziet nergens zooveel kortgehouden, geknotte boomen als bij de meren van Noord-Italië, zeker wel om het vrije uitzicht niet te beneemen. Bij de grootere plaatsen zijn deze boomgangen typeerend. Platanen en wilde kastanjes zijn wel de meest gebruikte boomen hiervoor, men ziet echter ook wel Prunus Pissardi en veel Ligustrum Japonica, maar deze dan in vrijen uitgroei, rijk bloeiend en geurend. ☞ De Cypres is de zeer beminde boom en met recht, de vertikale lijn doet goed in de bergen, het slanke staan hindert niet den gevel van een kerk, waarbij zij gaarne zijn geplant; het koele, donkere geeft verademing en de krachtige geur in de zon is overheerlijk. De Cypressen zijn van groote waarde voor het landschap en keeren telkens terug; toch zijn zij niet overdadig gebruikt, maar met een reserve van heiligheid. Zij zijn zeer decoratief en versieren altijd, omdat zij in zeker rythme zijn geplaatst, bijv. ter weerszijden van een hek, een landingsplaats, of op de hoeken van een bordes, met in hun midden een palm. ☞ Ook begrenzen zij en vergezellen, in ernstige herhaling op gelijken afstand, den op- of afgang, hetzij het trappen zijn of een glooiend verder gaan. Zij doen den blik vestigen op wat tusschen de omlijsting van

DE VOORHOF VAN DE VILLA CARLOTTA
TE CADENABBIA.

hun donker verschijnen ligt, soms de opspuit van een fontein voor blauw verschiet van meer en bergen; soms een kostbaar hek, of de façade van een huis. ☞ Naast de Cypres is de Ceder de trots van het land, de Libani, de Deodara; niet minder dan deze verheugt zich de Magnolia grandiflora in de algemeene belangstelling. Geen tuin van eenige afmeting, waar deze ontbreekt. Op de Villa Carlotta is een mooi exemplaar van den Eucalyptus; hoog op de berghelling geplaatst, verheft hij zich slank met geheel van schors ontblooten, blanken stam; prachtig is dat rijzen en het dan zich vertakken in lichte kruin, zoo jong schijnend met den tooi van het grijs geblaarte en met den geur dien men niet vergeet. ☞ De Villa Carlotta is rijk aan bijzondere boomen, ook de Laurus Campheri is er aanwezig. Prettig is van deze Villa, die na den oorlog den Staat toebehoort, dat men dagkaarten kan krijgen, waardoor men bevrijd is van het mee moeten gaan, en „in gezelschap” en onder toezicht van den tuinman. Niet dat zij niet uiterst welwillend zijn, deze uitstekende verzorgers van den tuin en dat inlichtingen krijgen niet gewenscht is, maar men kan moeilijk achterblijven om iets rustig te bekijken en dat is hier wel geboden. Het palazzo ligt hoog boven het meer aan

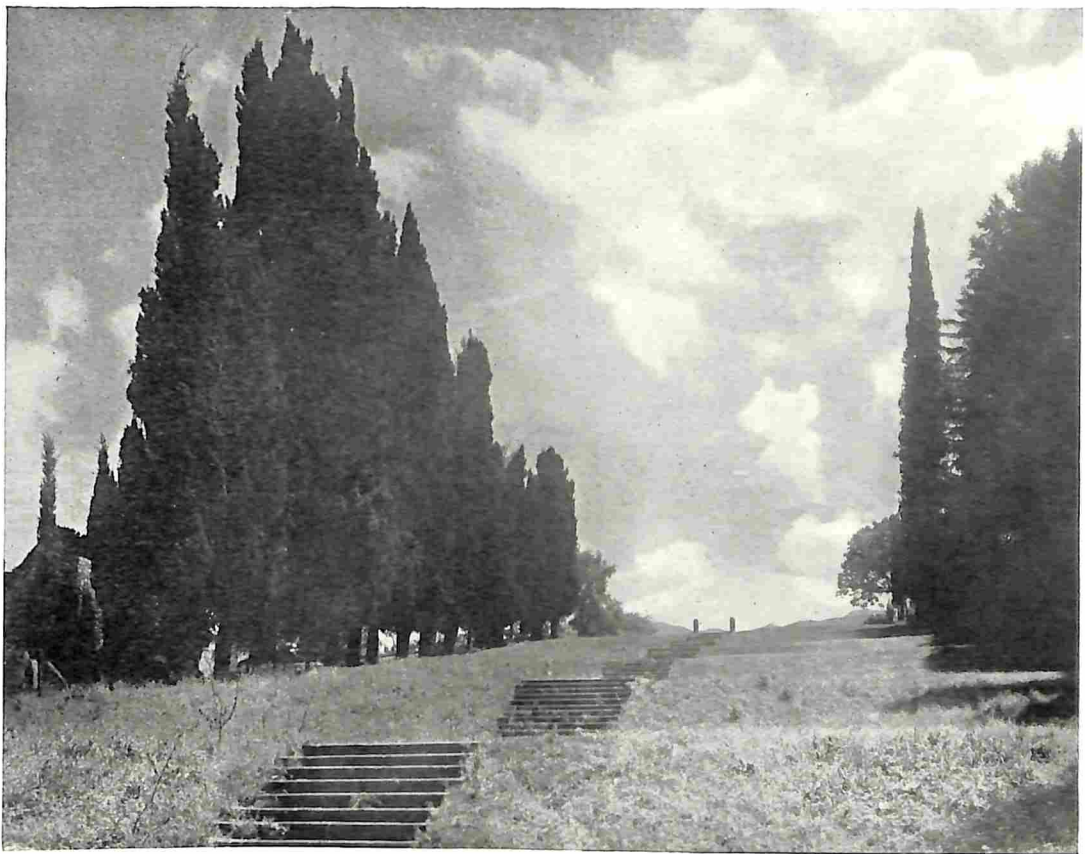

Foto Wehrverlag, Kilchberg Zeh.

DE CYPRESSEN-OPGANG NAAR DE VILLA GUIGLIA TE S. GIOVANNI.

den weg die van Tremezzo naar Cadenabbia gaat. Van het Lago di Como zelf af, ziet men den straatweg niet, trappen voeren, van het water, de kade op en trappen gaan tot het ingangshek, dat rijk en sierlijk tusschen met beelden bekroonde steenen pijlers, inspringend, in de as van het paleis is geplaatst. Hooge bosquets van *Laurus nobilis* bevinden zich aan weerskanten en omsluiten den cirkelvormigen voorhof, die belangrijk is gemaakt door het bassin in schoonen vorm, waar waterlelies kleuren en zich reien om het speelsche beeldje met den spuitenden dolfijn. Rijk is deze voorhof en vriendelijk met haar licht en schaduw; kleurrijk door de bergen en het meer, die toch aanwezig zijn, al is het achter het hek. ☼ Twee trappen beginnen van hier uit te gaan en voeren met onderbreking van drie smalle terrassen tot de portiek van den Salle d'honneur, de groote receptiezaal in het midden van het gebouw, waar beeldhouwwerk van Canova en een interessant fries van Thorwaldsen is geplaatst. Deze trappenopgang is zeer zeker belangrijk, het telkens beëindigen op de terrassen en hun loop weer hervatten is uitgedrukt in de begeleidende balustrade. Veel van de duidelijkheid en kracht van dit trappencomplex gaat verloren door de aldaar geplaatste bakken met hanggeraniums, die den totaal aanblik verdoezelen, wat zeer te betreuren is. ☼ De smalle bordessen zelf hebben de muren begroeid met Myrthe en verschillende klimplanten; in de nissen onder de trappen zijn waterbekkens geplaatst, Papyrus staat sierlijk, zacht overnigend, ter zijde. Enkele bordessen hebben lange pergola's van citroen- en sinaasappelboomen, die 's winters gedekt worden maar 's zomers de groeiende vruchten dragen; dan is er ook de versiering van felle *Canna's* en *Lantana camara*. ☼ De verdere tuin is in landschapstijl aangelegd en strekt zich ter linker- en ter rechterzijde van het gebouw uit, waarvan het rechtsche gedeelte wel het belangrijkste is; dáár toch is de grootsche aanplant van *Azalea's* en *Rhododendrons*, maar daar is ook het dal van de boomvarens, „la vallate delle felci”. ☼ Eerder reeds dan hier valt het op, hoe in deze Villa Carlotta naar een samengroei van planten wordt en werd gezocht; in de schaduw van boomen staan de *Aspedistra's* en bedekken den bodem; onder de *Rhododendronstammen* groeien vele varensorten, onder *Bambusa* rijke schaduwplanten en overal waar gras niet kan groeien, heeft men *Convallaria Japonica*, een bolgewasje, dat zich goed laat knippen en voor het uiterlijk een

grof soort *Armeria maritima* zou kunnen zijn; nergens ziet men den eigenlijken naakten bodem. ☼ Dit samengroeien vindt echter haar hoogtepunt in de boven genoemde „Vallate delle felci.” Het pad, dat van den achtergevel naar de *Azalea's* brengt, komt langs een zitje onder *Bambusa's* en *Magnolia's*, en het is van hieruit dat men het gezicht op deze kleine vallei heeft. In doodsche stilte, in diffuus licht is er de bereikte samengroei, niet een wildernis, niet een warboel, niet de een heerschend, de ander vernietigend, het is haast te mooi dat men gelooven kan dat menschen het hebben gemaakt; men vergeet hen ook geheel en heeft alleen aandacht voor de boomvarens. ☼ Onder de diepe schaduw van hooge Platanen, die groeien op de beide berghellingen waartusschen het dal met het onzichtbare beekje gaat, zijn er de verwonderlijke boomvarens. Iets overbuigende, op zwarte, een paar meters hooge stammen, ontvouwen zich de vijf à zeven bladeren; fijn en gaaf en van een lichter groen hebben zij zich kostelijk geschikt en ontvangen nu het licht dat van omhoog getemperd tot hen komt. Het is niet een opeenhooping van deze kostbare dingen, uit Australië hier 18 jaar geleden ingevoerd, neen, heel aan het eind, ver verwijderd, als afsluiting, zijn er vier bij elkander en ter rechter zijde, volgt

een sterke Palm infieren uitzwaai van zijn krachtig gebladerte. Van hieruit begint in verbindend snoer, in sierlijke lijn naar den linker heuvelrug, een opvolging van de varens tot op den voorgrond, waar aan beide zijden een ontvangend weervinden van dezelfde planten is. Onder de boomvarens, is het glanzende, dal zelf en meegaande met beider hellingen, is het aanwezige *Prunus Laurocerasus*, Aucubas en Palmen, en zoo hier en daar en overal is de aanwezigheid van *Hortensia's* in schuchteren, zacht blauwen bloei. De hellingen die niet te veel insluiten, de overwelling der hooge Platanen, zijn weldaden voor deze bijzondere „vallate delle felci”. ☼ Hiermee willen wij van de Villa Carlotta afscheid nemen; maar toch nog even een keurige versierster van een hoogen stam van een palm noemen, de *Solanum Vetteri*, met hare porselein blauwe bloemen. Uiterst elegant danst zij als het ware om den stam, dezen dan ook geheel zichtbaar latend.

(Slot volgt).

TINE COOL.

Merkwaardige gebouwen te Valkenburg.

KERK, HALLER EN JESUIETEN KLOOSTER.

Foto C. Steenbergh.

GEZICHT OP DEN TOREN DER ST. NICOLAASKERK TE VALKENBURG.

REEDS vóór 1281, toen Valkenburg nog geen zelfstandige parochie was doch tot die van Schin-op-Geulle behoorde, had het een eigen kapel waar de pastoor van deze laatste plaats de kerkelijke diensten kwam verrichten. Dit werd echter allengs te bezwaarlijk, omdat, zooals de oprichtingsbrief zegt, de twee plaatsen te ver van elkander verwijderd en de wegen vooral 's winters zeer slecht waren in dit heuvelachtig terrein. Op 5 December 1281 werd dan ook de oude kapel tot parochiekerk verheven en Valkenburg kerkelijk zelfstandig. De oude grijze toren, van waaruit de vriendelijk klinkende klokken evenals voor bijna zes eeuwen ook thans nog de geloovigen kerkwaarts roepen om hen eraan te herinneren, dat er ook iets hoogers bestaat dan te jagen naar aardse goederen, is o.m. nog over van deze eerste kapel. Volgens eenige deskundigen zou hij dateeren van ongeveer 1250, anderen echter meenen dat hij niet zoo oud is en kort voor de oprichting der parochie is gebouwd, eene kwestie die wij hier gerust in het midden kunnen laten: deze enkele jaren doen hem niets verliezen van zijne eerbiedwaardigheid. Geheel uit mergelsteen opgetrokken, heeft hij

twee verdiepingen en een sierlijke achtkantige spits, waarop een oude weerhaan zijn best doet de parochianen te beduiden van waar de wind waait. Voor een gedeelte bestaat de oude kapel nog, waaraan echter herhaaldelijk, o.a. in 1380 en 1483, toen de kerk schijnt geleden te hebben van een strooptocht der Luikenaren onder Everard de la Marck, het „Everzwijn der Ardennen,” is verbouwd. Een grotere uitbreiding onderging ze in 1904 onder leiding van den bouwmeester Dr. J. Cuijpers; toen werd ze in haren tegenwoordigen toestand gebracht. Bij het polychromeeren in 1889 is nog eene oude muurschildering uit het begin der 17e eeuw, voorstellende de H. Drievuldigheid, voor den dag gekomen. Ze bevindt zich boven den eersten boog links bij den toren. Eene 16e eeuwse schilderij, voorstellend de beweening van Christus, en enkele houten beelden, als: een Corpus van een kruisbeeld en een 16e eeuwsch Marianum, zijn o.a. over van de oude meubilering der kerk. Ze is toegewijd aan de H. H. Nicolaas en Barbara. ☼ Het tweede gebouw, waarvan wij eene afbeelding brengen, is de zogenaamde „Haller”, thans een heerenhuis, vroeger een hoektoren van Valkenburg's omwalling. Het bestaande gebouw, dat uit mergel is opge-

trokken, dateert uit 1635. Of van een ouderen bouw nog iets over is, is moeilijk uit te maken. Het bestaat uit twee gedeelten — een breed, dat mogelijk de oude toren geweest is, want bij de restauratie werden aan de zijde der Geul schietgaten en aan de andere zijde sporen eener groote inrijpoort ontdekt, en een smal, lager gelegen — welke in elkaars verlengde liggen. In een der inspringende hoeken bevindt zich een vierkante, vroeger achthoekige, toren met oude windvaan. In het voorste gedeelte zijn kruiskozijnen aangebracht, het achterste heeft alleen hardsteenen vensteromlijstingen. Wat het inwendige betreft zijn in drie kamers nog marmeren schoorsteenen met 18e eeuwsch stucwerk aanwezig en in eene andere kamer eene nis met soortgelijke versiering. Misschien zijn dit de drie „galerij kamers” en de „groote sael”, welke

voorkomen in een inventaris uit het jaar 1740. Deze geeft een opsomming van al de vertrekken o.a. van „de raetskamer” en de „bloukamer”, de laatste blijkbaar eene kamer met tapijten (gobelins) behangen, immers het heet daar „item in de bloukamer niets bevonden als riggelen voor de tapitten daeraen vast te maken”. ☼ Wat de beteekenis van den eigenaardigen naam „Haller” aangaat is de wetenschap tot heden niet veel verder gekomen dan gissingen. Sommigen houden het voor halder, tegenhouder, hetgeen wel eenigszins overeenkomt met de beteekenis van het oude woord „halle”, dat een houten toren is, die de belegerden gebruikten wanneer ze werden aangevallen. Anderen willen den naam afleiden van een familie van der Hallen, van Haller enz. ☼ Reeds heel vroeg vinden wij melding gemaakt van den Haller, niet echter van het gebouw, alleen ook van de daartoe behoorende landerijen, weiden enz., samen een leen vormend van het Valkenburgsche leenhof. In 1381 was n.l. Hendrik van Birkelaer bezitter van het huis en hof met 26 bunder land. Achtereenvolgens ging het over op Arnold Francke, zoon van Struver van Bunde en Kuende van Amstenrade. Dit is 1383, dan zwijgen de bronnen tot 1573 wanneer het goed in het bezit is van Pieter van Ellerborn. Diens dochter Anna huwde met Gerard van Eys, heer van Beusdael, het schilderachtig gelegen kasteel, in de buurt van Epen dat nu nog bestaat, en bracht het goed in deze familie. Dan, in 1617, verkoopt Gerard Colijn het leen aan Gerard van Meer. Langer dan een eeuw bleef het daarna in diens familie n.l. tot 4 Augustus 1739 toen Jhr. J. R. F. van Meer zich gedwongen zag het goed te verkoopen. Hij was in moeilijkheden geraakt ook al doordat hij borg bleef voor een zijner schoonbroers baron van Loen heer tot Walberg. Na dien tijd is het goed herhaaldelijk van eigenaar verwisseld, tot het in 1899 in eigendom overging aan de „Bouwmaatschappij Valkenburg”. En nu was het lot van het groote goed beslist, in gedeelten werd het verkocht, nadat eerst verharde wegen er door waren aangelegd. Het noordwestelijk deel, gelegen op den rechteroever van den molenstroom der Geul, werd door de gemeente Valkenburg aangekocht en bestemd tot wandelplaats, het Odapark, wel bekend bij de duizenden

Foto C. Steenbergh.

GEZICHT OP HET JESUIETENKLOOSTER BIJ VALKENBURG.

toeristen die het stadje sindsdien bezochten. Het heerenhuis geraakte echter in verval, doch is thans geheel gerestaureerd en behoort toe aan den heer Felix de Casalet. — ☼ De derde afbeelding geeft ons een gezicht op het imposante Jesuïeten klooster, het St. Ignatius college van de Duitsche provincie dezer orde. Tengevolge van den Kulturkampf hebben zij Duitschland moeten verlaten en stichtten zij verschillende huizen op Limburg's gastvrijen bodem. Dit gebouw werd echter pas in 1893 begonnen naar de plannen van architect Hürth uit Aken en is uitgevoerd door den Valkenburgschen aannemer Habets. In Augustus 1894 betrok men reeds het reusachtige college, dat in 1910 nog uitgebreid is. Het dient tot opleiding van de toekomstige leden der orde en voornamelijk wordt er onderwijs gegeven aan de zogenaamde filosofen en theologen, die hier een studietijd van

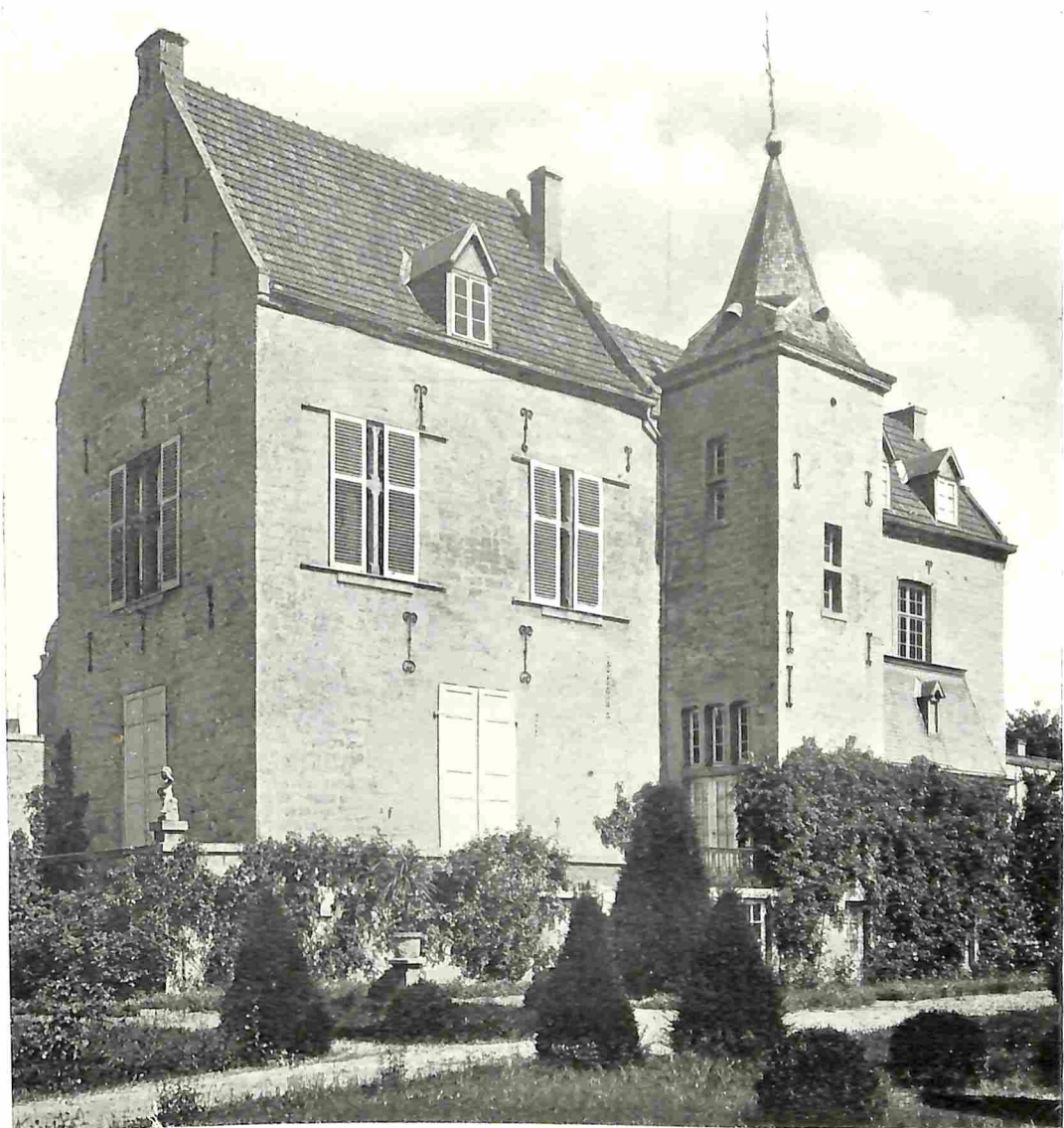

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS „DE HALLER” TE VALKENBURG.

zeven jaren doorbrengen. Buiten eene eenvoudige kapel bevat het gebouw o.m. een goed ingerichte wetenschappelijke bibliotheek, sterrenwacht, een apart huis voor chemie enz.. En dat dit alles ook terdege gebruikt en de wetenschap met ijver beoefend wordt in het Valkenburgsche klooster, getuigen de vele geleerden met een wereldnaam, die jarenlang in het college vertoefden en er nog vertoeven.

J. M. VAN DE VENNE.

ONZE VOÓRNAMEN.

ONZE goede, degelijke, fatsoenlijke oud-Hollandsche voornamen worden hoe langer hoe meer in den ban gedaan. De dwaze mode begint de laatste jaren te heerschen om daarvoor in de plaats aan de kinderen, als ze ter wereld komen, voornamen te geven van vreemden oorsprong. Wij Hollanders schamen ons *ons zelf* te zijn, we waren vroeger bij de mode, in onze zeden en gebruiken, in onze woordenkeus heel graag de naäpers van de Franschen. Thans is Engeland troef. Onze voornamen als Jan, Piet, Klaas, Dirk, Willem, Hein klinken ons onaangenaam in de ooren. Trijntje, Grietje, Neeltje, Aafje, Aaltje deugen ook heelemaal niet meer. De traditie om het eerste kind, als 't 'n jongetje was te vernoemen naar zijn grootvader van vaderszijde, het tweede naar den vader van zijn moeder en bij de zuigelingen van 't vrouwelijk geslacht deze volgorde in acht te nemen bij 't vernoemen der grootmoeders, is eeuwenlang gevolgd. Als de grootouders vernoemd waren, dan kwamen de ooms en tantes aan de beurt en er werd in den regel zeer nauwgezet achtgegeven op de volgorde. Ter wille van 'n rijken erfdom of erftante werd 'n enkele maal wel eens van de regels afgeweken. De peetooms en peetantes waren maar wát op die vernoeming gesteld en vooral de grootouders konden zelden goedwillig verdragen, dat ze tekort gedaan werden in wat, volgens 't aloude gebruik, hun toekwam. De schrijfster Juul Roggeveen heeft in haar aardige novelle „*Pietertje*” ons doen zien, tot welk een ernstig conflict 't kon leiden, als 't kleinkind niet naar z'n

vaders moeder *Pietertje* maar naar z'n eigen moedertje *Rie*, als verkorting van Marie, genoemd werd. Het is zeker waar, dat 't beter en verstandiger is van grootouders, ooms, tantes of andere familieleden, de ouders vrij te laten in de keus van een voornaam van hun jonge spruiten. En heelemaal verkeerd en dwaas is 't, om „*naamziek*” te zijn (zooals dat in Noord-Holland wordt betiteld). Ik weet me uit m'n jeugd heel goed te herinneren, dat er grootouders waren, die werkelijk van al hun kleinkinderen (en ze hadden er soms 'n gansche portie!) heel veel hielden, maar die toch hun *naamgenoot* boven de anderen voortrokken. Vooral bij de grootvaders kwam dat voor als het 'n stamhouder betrof. Dat was natuurlijk niet in den haak. Maar er zat toch ook wel iets goeds in, vooral in het vernoemen der kinderen met de voornamen der grootouders. Het gaf 'n zeker idee van *familieband*¹⁾. Het hechten aan traditie, als 't niet onttaardt in star conservatisme, 'n zekere piëteit tegenover onze grootouders en ouders, behoeft volstrekt niet beschouwd te worden als

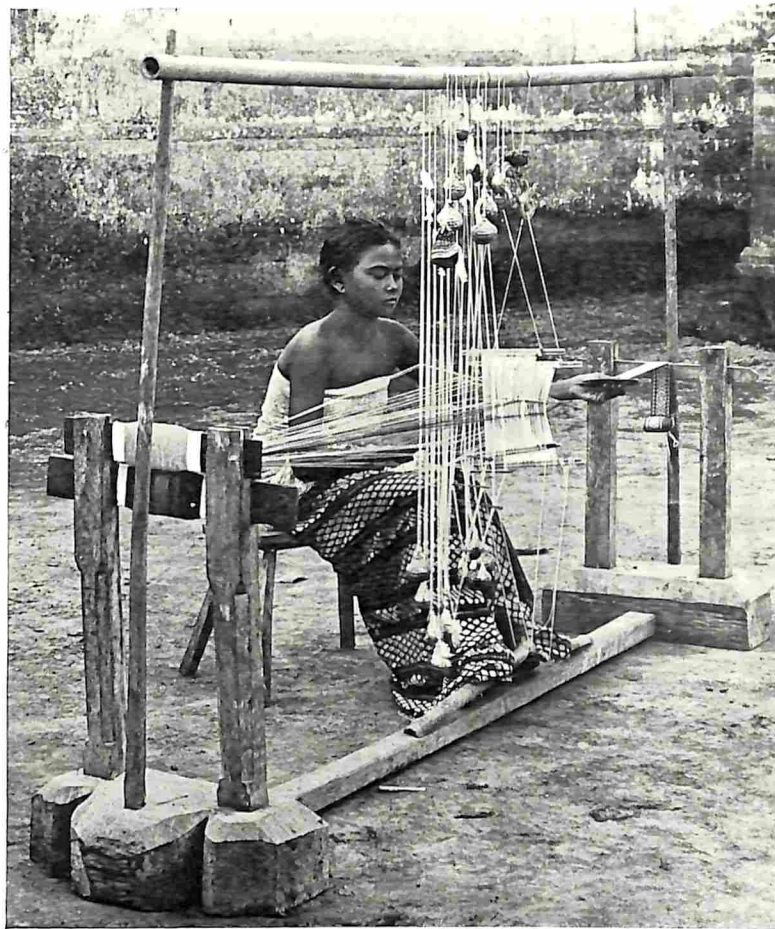
bekrompenheid. ☞ Maar de tegenwoordige jonge vaders en moeders en de toekomstige dito's willen daar niets meer van weten. Als er 'n kind wordt geboren, of als er een op komst is, wordt 'n woordenboek ter hand genomen en nageslagen, wat voor vreemde voornamen er zoo al in staan. Dan wordt de allervreemdste als de allermooiste beschouwd en als doopnaam gekozen. Of, als men nog iets hecht aan de namen, die de grootouders dragen van de zuigelingen, die op het wereldtoneel verschijnen, dan gaat men de namen moderniseren, of er 'n min of meer buitenlandsch uiterlijk aan geven. Jan wordt *Johan*, Klaas wordt *Nico*, Dirk heet *Diederick*, Neeltje wordt veranderd in *Nelly*, Betje wordt *Betsy* enz. Dat is dus 'n soort van compromis tusschen de oude en de nieuwe richting. ☞ Het liefst echter geven we aan onze Hollandsche kinderen *Engelsche* namen: Johnny, Tonny, Freddy, Molly, Dolly, Polly — die *Hollandsche* namen klinken zoo plat, *Engelsch* klinkt veel fijner! Met de dwaasheid om aan onze lieve Hollandertjes Engelsche namen te geven, heeft in een van z'n „*ruizerijmen*” Charivarius den spot gedreven. Ik zal het hier even afschrijven:

Naampie.

„De tijd van Klara, Bettekoo, van
[Annie en Aagje
Is lang voorbij. We volgen nu het
[voorbeeld van het Haagje.
Zoo'n naampie op 'n Y-tie klinkt zoo
[fijntjes, zoo coquetjes,
Marie, Christien, Jacoba, Anna is niet
[netjes.
We zeggen liever Mary, Tini, Cobi,
[Anni, Mini,
En Kitty, Nelly, Wimmy, Elly, Florry,
[Lotty, Stini.
En Jet is veel te burgerlijk, fatsoenlijker
[is Jetty,
En Jenny, Molly, Henry, Dolly, Emmy
[Polly, Hetty
En Maggy, Tilly, Fanny, Lily, Lizy,
[Carry, Corry,
En Bini, Betty, Dini, Netty, Suzie,
[Emmy, Dorry.
Een jongen heet geen Hein, maar Harry,
[Jan is plat; zeg Johnny,
En Willem, dat meet Willy zijn en
[Toon natuurlijk Tonny,
Dan noem' we Wijnand Wijnje, boor;
[een ietje hebben zál-ie!
Wat moet' we dan met Albert doen? —
[Wel, noem den lummel Ally.
Ook Eduard is veel te flink, en Frits, en
[Ferdinand,
Die worden dus tot: Eddy, Freddy,
[Ferry-dear ontmand.
En Gijs wordt Bertie, Bonnie staat
voor . . . drommels ja, hoe heet die?
Gelukkig nog dat Piet voorloopig Piet
[Piet is, en niet Pietie!
Al wat uit Eng'land komt is chic.
[Ja juist, maar je vergeet,
Dat daár de waschvrouw *Mary*, en het
[*vischajij* *Kitty* heet”.

☞ Inderdaad, het is 'n dwaasheid in 't kwadraat en 'n bespottelijkheid in 't kubiek van de nieuwbakken Hollandsche ouders om de mooie namen van hun moeder, die Maria of Keetje heeten, te verachten, maar liever de een

of andere Engelsche vischvrouw of waschvrouw tot petemoei van hun Hollandsche schattekind te verheffen. Volgens Charivarius is die zothed in den Haag begonnen. Dat is best mogelijk. Het Hègje is altijd wat uitheemsch geweest, wat wel komen zal door den omgang met de talrijke vreemde gezanten met hun gevolg, vele eeuwen achtereen. ☞ 'n Andere dwaasheid bestaat hierin, dat in de plaats van den *eigenlijken* voornaam 'n andere wordt gegeven, die er soms niets op lijkt. 'n Meisje, dat Alida heet, wordt *Pekkie* genoemd en 'n ander, wier doopnaam Helena luidt, staat bekend als *Pop*. Zoo is 't ook met Map, Mep, Miep, Mop, Puck, Pup, Dot, Toetie, Tot, Kik, Pijt, Miek . . . namen van meisjes van wie zelfs zeer goede bekenden niet weten, hoe ze werkelijk heeten. Adriaan, 'n boom van 'n kerel van tusschen de dertig en veertig, heet met z'n dagelijkschen naam *Attie*; 'n getrouwde dame van over de vijftig heet, volgens haar echtgenoot nog altijd *Pop*, 'n naam dien ze toen ze nog niet losloopen kon, van haar moeder kreeg. Wie de advertenties leest, vooral in 't Handelsblad, vindt van die naamverknoeïngen dagelijks grappige staaltjes. 'n Advertentie, waarin drie kinderen hun blijdschap verkondigen over 't feit, dat vader en moeder hun zilveren bruiloft vieren, wordt ondertekend: „Hun dankbare kinderen *Gry*, *Gery* en *Sary*”. ☞ „Inplaats van kaarten” vertellen ons de

BALINEESCHE VROUW AAN HET WEVEN
VAN GARNEERSELS.

1) Waren er een aantal neven, als oudste zoons van hun vader, vernoemd naar vaders vader, dan werden ze onderscheiden door achter hun familienaam te voegen Az., Bz., Cz., Dz., Ez., Fz., enz. en de dochters werden onderscheiden door Ad., Bd., Cd., dochter van Arend, Barend, Cornelis enz. Bij de Friezen kwam de naam van den vader tusschen voor- en achternaam.

BALINEESCHE DANSERESJES.

MEN LETTE OP DE LENIGHEID DER ARMEN EN VINGERS.

annonces, dat *Wied* is verloofd met *Sal*, *Rie* met *Loek*, *Eep* met *Her*, *Loekie* met *Wick*, *Mies* met *Ies*. 't Wordt hoe langer hoe gekker.

J. SCHUITEMAKER Cz.

OVER BALI EN BALINEESCHE KUNST.

BALI! Tooverwoord voor den Westerschen tourist, die daar eens voet

aan wal zette en genoot van de prachtige tropische natuur; die kennis maakte met dat kunstzinnige Oostersche volk; die in bewondering stond voor de bizarre tempels en *poera's*; die de sensatie genoot van te verkeereren te midden van aesthetische menschen, wier heele wezen schoonheid is, schoonheid uitstraalt en van een kunstzin getuigt, zooals slechts weinige uitverkoren volken. ☞

Overall in den wijden, wijden Archipel is de natuur onwezenlijk mooi, overal ziet men weefsels, ceramiek, vlechtwerk, tempels en offerplaatsen, die, hier meer, daar minder primitief, een grooten artistieken zin en verfijnden smaak bewijzen. Doch Bali is

anders, schooner, aparter... is *Bali*, wyl het eiland zulk een gansch bijzondere plaats inneemt en te beschouwen is als de parel in den exotischen gordel van smaragd, die Insulinde heet. ☞ De Balineesche taal kent geen woord voor kunst of kunstenaar. Zou dat zijn, omdat kunst daar een zaak-van-iedereen en alle-dag is? De landbouwer snijdt fraaie houtfiguren, kinderen schilderen bonte ornamenten op palmbladen, een dorpsfamilie bouwt een karakteristieken lijkentoren, vrouwen weven kostelijke kleeden en smukken zich als godinnen op, zij dansen, musiceeren en schrijden in zeldzame rhytmiek voort in betooverende processies. ☞ Laat ons even in de historie terugblikken en het ontstaan van de Balineesche zeden en gewoonten nagaan. Nadat op Java de Hindoe-invloed gaandeweg is gaan slinken en het geheele land geïslamiseerd werd — laat ons rond zeggen: in de 16e eeuw — werd de band tusschen Java en het eiland Bali zoo goed als verbroken. En terwijl de Islam Java bedekte als een groot egaal kleed, bleef Bali zijn ouden weg gaan, hield zijn eigen cultuur en beschaving en velen bleven het Hindoeïsme, zij het in wat gewijzigden vorm, getrouw. Ook heden-ten-dage onderscheidt zich het Balineesche type van de overige volken, door zijn forschen bouw, hooge voorhoofd, zwart haar en lichte gelaatskleur. De vrouw draagt twee *kains* over elkaar: de *tapih* onder en de *kambèn* boven, door een buikband aan het lichaam be-

vestigd. Het fraai-gevormde bovenlijf is bloot, het haar wordt in een lossen, met een bloem gesierden *wrong* gedragen, de gang is statig en soepel, als die van een geboren danseres. ☞ Alles, wat de aarde aan Bali schenkt, wordt, zooals de Goden van het eiland het wenschen, den menschen in gelijke mate geschonken. En zoo bieden de menschen weer het schoonste wat zij bezitten aan de Goden, die hunne vrienden zijn. De rijkste opschik, de fraaiste veldgewassen, de vruchtbaarste arbeid zijn voor de Goden, en naast hen voor de vorsten bestemd. De woningen zijn bescheiden, de kleeren eenvoudig, het voedsel is gelijkmatig — doch den Goden komt een feesttempel toe, een rijk offer of wel een devote dans. ☞ Het schoonste wat den Baliër eigen is, is zijn lichaam. Dat is zijn Ik, zijn eigendom. Alles wat hem treft, hem beweegt en vervult, doorleeft hij met zijn geheele lichaam. En dat elegante, gebronsde lichaam beschikt over een ongelooflijke uitdrukkings-fantasie: de kinderhanden dichten in het spel, als speelden zoon en schaduw met elkaar; de dansen zijn als uit het lijf getooverd en de groepen vormen zich in plastische schoonheid. Het eenvoudigste gebaar zelfs, is sierlijk en van natuurlijke gratie. ☞ Onder de volksdansen, staat die der *lègongs* bovenaan. *Lègongs* zijn kleine uitverkoren meisjes, die door de vorsten worden gehouden en alleen voor hem of voor diens hooge gasten mogen dansen. Ze worden immer door hoog geleide gheperonneerd. Rijk uitgedost in met goud bestikte *kains* en voorzien van waaiertjes, voeren zij coquette dansen uit. Voor den Westering is het moeilijk

het fijne spel der spieren van het geheele lichaam volledig te begrijpen, de wonderlijke coördinatie der zoo snel op elkander volgende bewegingen te vatten en de volmaakte harmonie en schoonheid van rhytme ten volle te doorvoelen. Geen man mag — zooals dat bij andere dansen wel veroorloofd is — met de kleine *frèle lègongs* mee dansen. ☞

Speciale vermelding verdienen nog de *gandroengs*, dat zijn als meisjes verkleede kleine dansjongens. Deze worden niet bewaakt, mogen wel met de mannen dansen en worden door hen geliefkoosd. Voor zoover

schrijver bekend is, komen deze dansjongetjes alleen bij de Balineezen en de Atjehers voor, waar ze *sedatis* genoemd worden, doch het is zeer wel mogelijk, dat ze ook bij andere volken van den Archipel bekend zijn. ☞

De muziek, die de dansen op Bali begeleidt, is ook weer als op Java, de *gamelan*, met dien verstande dat de instrumenten grooter zijn, waardoor het geluid forscher is. Het

BALINEESCHE DANSERESJES IN EEN WAAIERDANS.

DE KLEEDEN ZIJN *KAINS* (DOEKEN), MET GOUDDRAAD DOORWEVEN.

TWEË LÈGONGS IN DE VRIJE NATUUR.

komt op Bali ook voor, dat de gamelan een wijle verstomt en dat gezang den dans begeleidt. ☒ Behalve dezen *lègong*-dans kent men op Bali ook den zwaarddans, die bij godsdienstige plechtigheden gedanst wordt en waarbij de dansers, die in een toestand van groote extaze verkeerden, zich niet zelden ernstig verwonden, door dat ze in hun opwinding het vlijmscherpe zwaard niet voorzichtig genoeg hanteeren. Doch de Balinees kent ook dan geen vrees. Wie zoo door een geest bevangen is, kan geen ongeluk treffen. ☒ Kwelgeesten worden verjaagd door dansers, die angstaanwekkende maskers dragen en zich op een wijze toetakelen, waarvoor zelfs de kwaadste geest vluchten moet. ☒ Wellicht vinden we bij een voorkomende gelegenheid nog wel eens aanleiding om wat meer te vertellen over het belangwekkende volk van Bali, zijn godsdienstplechtigheden, lijkverbrandingen, dorpsgemeenschappen en alle andere gebruiken, die er toe geleid hebben Bali te noemen: het Paradijs van het Oosten.¹⁾

H. M. D. VR.

¹⁾ Hij die zich voor *moci Bali* interesseert, zij verwezen naar „Bali”, door Gregor Krause, dat in het Kol-Instituut ter leen is.

„The Happy band!”

DE drie muzikanten reisden te zamen uit de hoofdstad naar het buitenhotelletje, waar zij voor de feestdagen van Oud en Nieuw een billijk contractje hadden weten af te sluiten om er te spelen voor den dans. Ze hadden nog getracht wat meer gage los te krijgen voor die paar dagen door met getuigschriften aan te toonen, dat ze werkelijk goede artisten waren, die alleen maar door allerlei nare omstandigheden geen emplot in de hoofdstad hadden, maar de hotelhouder had hun niet onduidelijk te verstaan gegeven dat het niet veel bijzonders hoefde te zijn, als het maar muziek was, en als de menschen er maar op konden dansen. ☒ Zwijgend en somber zaten zij met hun drieën in de harde coupé, waarvan de ramen dik bevroren waren, en ze waren zoo stil als menschen, die weten dat spreken geen redding meer kan brengen. ☒ Daar was eerst de violist. De violist was den dag te voren failliet verklaard, en hij voelde dat daarmee zijn weerstand tegen het leven gebroken was. Wanneer het faillissement ineens over hem gekomen was als iets onafwendbaars, dan was dat niet zoo erg voor den violist geweest. Maar hij had het als een dreiging zien naderen, jaren lang, hij had er tegen gevochten — want hij was een artist die uit een solide milieu stamde, en de beginselen daarvan droeg hij nog in zich — maar hij had het eindelijk afgelegd. Hij had vioollessen gegeven tot hij er soms 's avonds haast bij neerviel, maar voor een spilzieke vrouw en twee dochters die naar de moeder aarden, was er nooit genoeg geweest. Hij had gewerkt en gevochten, gevochten en gewerkt, tot het in zijn hoofd een potpourri was van muzieknoden, en nota's, en data van accepten, maar nu was het allemaal voorbij. Er was niets meer in hem als een soort van wanhopige berusting, de al-dooede berusting van een gemarteld dier, dat den genadeslag voelt. ☒ Dan was er de cellist. De cellist was oud en drankzuchtig. Hij was eens een beroemd man geweest, maar dat was lang geleden. Zoo geleidelijk-aan was hij een beetje aan lager wal geraakt, en dat hij niet heelemaal verlopen was, was gekomen door zijn vrouw, één van die stille, zachte en berustende vrouwen, die jaren,

jaren lang alles kunnen dragen omdat ze eens, dertig jaar geleden, een man hebben bewonderd en lief gehad. Die vrouw had zijn buien van periodiek alcoholisme weten te dragen en, wat meer was, zij had ze weten te verbergen voor de wereld. Ze had eens in zijn roem gedeeld, nu was ze roemloos en arm geworden met hem. Maar eindelijk was ze nu van hem weg gegaan, gebroken en vernederd. Zij had, toen hij dien Kerstnacht zoo dronken was thuisgebracht, begrepen dat er niets meer te redden was, dat ze alleen maar met hem kon ondergaan, en na al die jaren van ellende ontbrak haar ook daartoe de kracht. Ze was heengegaan, en de oude cellist in den trein wist, dat hij daarmee van zijn laatste levens-anker was losgeslagen, en dat de golven hem meedoogenloos meesleurden naar den snellen en totalen ondergang. ☒ De derde was de pianist, het jazz-wonder, dat met zijn linkerhand piano speelde, en dan met de rechter kleppers, een trom, een autotoeter

en dergelijke dingen bewerkte. Het is niet prettig om muzikaal te zijn met kleppers en een auto-toeter, wanneer men in zijn jeugd een „premier prix de conservatoire” heeft gehaald, doch een mensch moet leven. En alles is nog goed wanneer een mensch maar weet, waarvoor hij leeft. En dat nu wist de pianist sinds een paar dagen niet meer. Want de pianist, die al jaren weduenaar was, had dien morgen zijn eenig kind begraven. Het was een zwak, ziekelijk kindje geweest, dat zijn vooze leventje in ziekenhuizen gesleten had, en iedere man der wetenschap noemt het een zegen voor het kind-zelf wanneer zoo'n patiëntje er uit is. Maar de pianist was geen man der wetenschap, die was alleen maar de vader, en het zwakke kind was het eenige geweest, wat hij in de wereld bezat. ☒ Als drie radeloos-zwijgende mannen, koud van buiten, koud van binnen, reisden ze dus zoo naar het buitenhotelletje waar ze voor de feestdagen zouden spelen. ☒ De hotelhouder een dik, volaan en ondernemend man kwam hun in de gang tegemoet: — „Gaat u maar mee. Hier is de zaal, daar is het podium, de piano is wat ontstemd. En dit doek komt boven het podium te hangen ...” Het was een breede, hardroode lap met in klatergouden letters er op „The happy band”. ☒ De hotelhouder

babbelde maar door tegen de drie gebrokenen: „The happy band”, leuke naam, wat? Iedere „band”, die hier speelt, heet zoo! „The happy band”, dat lokt de menschen, dat voelen ze als het ware als een goed voorteken, en daarom, heeren, vandaag en morgen bent u hier dus die gelukkige, die „happy band!”

E. VAN LIDTH DE JEUDE.

BALINEESCH DANSERESJE, LÈGONG, VOOR GROOTE GONG GEZETEN.

De Houtzagerssteeg te Kampen.

WANNEER men de afbeelding op de volgende bladzijde oppervlakkig beschouwt, zou men niet terstond vermoeden, dat dit steegje wordt aangetroffen in een zoo Noordelijk gelegen land als het onze. De tusschen de gevels-gemetselde bogen, de hooge huizen aan beide zijden, maar vooral de daardoor ontstaande zwaardonkere schaduwen, soms afgewisseld door heldere zonnegloeiende, donkere, smalle straatjes van Italië en de steden der oud-Moorsche beschaving aan en om de Middellandsche Zee.

☞ Het is een schilderachtig inkijkje, wat wij hier zien te Kampen. En door dit steegje loopende, voelt men den adem der eeuwen, ziet men door gothieke kruisvensters verdeelde en in „reuzenmoppen” opgetrokken muren, die ons zeker spreken van vijf eeuwen geschiedenis. En dan op den achtergrond, als decoratieve afsluiting, de verlengde steeg, daar dan Marktsteeg genaamd, waar lage huisjes scheef tegen elkander leunen, versierd door de kartellijnen van in de zon blakerende daken, gekleurd door het vermiljoen van die „oude roo-dakpannen,” welke Gezelle zoo mooi „bloeien” zag. — En dit achterdecor wordt dan zoo scherp omlijst door de strakke lijnen van gevelhoek en boog. ☞ Geen wonder, dat in dit eeuwen-oude steegje de legende een rol speelt. — Het huis met de blokverdeling onderaan is een oud patriciërs- of koopmanshuis en het heeft in vroeger eeuwen ook als hôtel dienst gedaan. Hier zou het dan geweest zijn, dat den hertog van Alva logies werd aangeboden toen hij 5 Augustus 1568 een bezoek aan Kampen bracht. — Hier was het (en dat is geschiedenis), dat later in de achterzaal, gestoffeerd nog door Renaissance tafel en stoelen, bij de weduwe Kroeze, „gilden” hun feesten vierden en nog ± 1860 dronken de „lieden” van het toen z.g. schippersgilde er hun schippersbier, werd er nog op oud-Hollandsche wijze goede sier gemaakt en hielden de „hoofdmannen,” „schaffers” en leden van de timmermansbus ¹⁾ er hun vroolijk jaarfeest. ☞ Bezit genoemd huis in den zijgevel door zijn vensters en reuzenmoppen nog oudheidkundige waarde, het andere huis, waarvan de afb. slechts een smal strookje laat zien, bezit nog een fraai gevelfragment van 1740, dat de fotograaf, ter wille van de verticale werking van het onderwerp, zeer terecht buiten de gevoelige plaat heeft gehouden. ☞ Kampen bezit nog eenige „stegen”, alle aan de Oudestraat uitkomende, waarover op de hier voorgestelde wijze bogen „geslagen” zijn. ²⁾ Vanwaar die bijzonderheid? De bodem der IJsselstad bevat veen. Dit veen echter is niet zoo „slap” als dat wat in Noord- en Zuid-Holland wordt aangetroffen, waar men dan ook vrijwel alle bouwwerken op eene paalfundering moet doen dragen. ☞ In Kampen bouwde men in de middeleeuwen zware muren op een „bed” van elzenhouten takken, dik ± 10 c.M. en van dit „bed,” een halve Meter hoog ongeveer, lagen de takken laagsgewijze loodrecht op elkander en schuin op de lengte-richting van den muur. Zoo zijn zelfs twee groote torens te Kampen gefundeerd! Dit was vaak voor de eerste eeuw voldoende, maar door „den last der jaren”, — en hier tellen wij eeuwen! — kneep door het gewicht van den muur het elzenhout, alsmede de veenlaag ineën. Gevolg hiervan was, dat de muren naar de steeg gingen overhellen. En om nu deze „zetting” tegen te houden en in de toekomst mogelijk gevaar te keeren, metselde men schraagbeeren op bogen tusschen de hellende muren, die, naar elkander neigende, dan wederzijds steun vonden. ☞ En vanwaar de naam Houtzagerssteeg? Zeker weten wij hierop geen antwoord. Wel kunnen wij hier even herinneren, dat Kampen meer „steegnamen”, aan ambachten ontleend, bezit, n.l.: Zeepzieders-, Olieslagers- en de vroeger zoo genoemde Speldmakerssteeg; wellicht dat in die stegen de desbetreffende ambachten werden uitgeoefend. ☞ Nu het plan van ieder nieuw stadsgedeelte gelukkig zoo wordt

getraceerd, dat aan de eischen van schoonheid, hygiëne en verkeer wordt voldaan, bouwt men anders en beter. Dát schilderachtige hetwelk onze oude steden nog bezitten, moet thans plaats maken voor het nieuwe steden-schoon, ons thans door menig nieuw stadsbeeld geboden.

A. J. REIJERS.

Foto C. Steenbergh.

DE HOUTZAGERSSTEEG TE KAMPEN.

Heerschers van Ferrara.

7) *Uit het Poolsch van*
KAZIMIERZ CHLEDOWSKI.
NICCOLO III (slot).

GUARINO daarentegen legde meer nadruk op de lichamelijke ontwikkeling; zijne leerlingen moesten op jacht gaan, zwemmen, ja zelfs dansen leeren, wat geheel in strijd was met de principes van Vergerio. Over 't algemeen echter was het Guarino er om te doen, zijn leerlingen gezonde moraliteitsbegrippen bij te brengen, waaraan in dien tijd groote behoefte bestond. Guarino leefde in vollen vrede met den godsdienst en ging, in tegenstelling met vele andere humanisten, elken morgen vóór het aanvangen der school met zijne leerlingen naar de kerk; dat hij een uitstekend paedagoog was, bewees hij in zijn eigen gezin: van zijn 13 kinderen heeft hij er 11 goed opgevoed. De school van Guarino werd bezocht door Franschen, Duitschers, Engelschen, Polen en Hongaren, er kwamen knapen als Giovanni di Cisinga, genaamd Panonius, die, nauwelijks 13 jaar oud toen men hem naar Ferrara bracht, tot zijn 24ste levensjaar bij Guarino bleef. Zijne lezingen werden ook door ouderen bezocht en niet zelden door de waardigheidsbekleeders van Ferrara. ☞ De school van Guarino was in drie afdeelingen gesplitst: een elementaire cursus, een leergang voor de grammatica en een voor rhetorica. Deze vakken hadden ten doel de jeugd te bekwamen in het Latijn en Grieksch, haar bekend te maken met de oude schrijvers en haren geest bevattelijk te maken voor de meest verschillende onderwerpen. De jeugd moest welbespraakt zijn, een behoorlijke taal bezigen, in staat zijn iedere thesis te verdedigen, van de eenvoudigste en vaak zonderlinge thema's tot de streng filosofische. Een van de meest geliefde onderwerpen was bijvoorbeeld de strijd omtrent de maagdelijkheid van Dido, wier deugd in de poëzie anders beschreven wordt dan in de geschiedenis; natuurlijk hield de jeugd zich gaarne met dit thema bezig. ☞ In het algemeen waren de paedagogen der oudere Renaissance er op uit, de jeugd in hunne instituten den tijd in jolijt en vroolijkheid te doen doorbrengen; de pedanterie was nog niet in de beginselen der humanistische opvoeding doorgedrongen. Wel bloeide de satire onder de studeerende jeugd, waartoe, en niet in de laatste plaats, vooral de professorenvrouwen aanleiding gaven, die gaarne den een of anderen student kozen als toekomstig man voor hare dochter; ook de Ferrarische meisjes, de Lelia's, Arsola's, Lucia's, behoorden naast „het Grieksch” tot de meest gezochte onderwerpen van het gesprek. De maestro echter wist tegenover de jeugd binnen de perken zijner waardigheid te blijven. Eens door de studenten op een banket genoodigd, antwoordde hij, als bejaard man de vroolijke stemming van hun vermaak niet te mogen storen en ging er niet heen. ☞ Eenige jaren vóór Guarino, stichtte Vittorino da Feltre in 1425 de beroemde school in Mantua, die men noemde „Casa gioiosa”, het vroolijke huis, vanwege de lustige stemming die daar onder de jeugd heerschte. Hij werd aangesteld door Gianfrancesco III, den markgraaf van Mantua en gaf onderricht niet alleen aan vorsten-

1) Een ziekenfonds, nog bestaande, een overblijfsel van het voorn. timmermansgilde. 2) De Geerstraat, om dezelfde reden aan de Oudestraat van houten dwarsbalken voorzien, noemt men daarom wel eens de Balkensteeg.

zonen en dochters, maar ook aan onvermogenen, zoodat van wijd en zijd de jeugd samenstroomde om zijn school te bezoeken. Met deze scholen, vooral met die van Guarino en Vittorino, begint het schitterende en meest vruchtbare tijdperk der humanistische opvoedkunde. Het humanistische schoolwezen, geënt op den reeds vermolmden stam van het scholastieke leerstelsel, dat door de nieuwe sappen van het classicisme slechts voor korten tijd nieuw leven kreeg, droeg van den aanvang af de kiemen van verderf in zich. Nauwelijks verlieten beide pædagogen, de Ferrarische en de Mantuaansche, het tooneel, of hun gansche opvoedingsleer veranderde in schrikbarende pedanterie, en de naam van pedant — een mensch behept met domheid, te erger wjl volgestopt met boekenwijsheid — werd eenige eeuwen lang een verschrikking voor verstandige lieden. De volgende kleine anecdote over de pedanten deed de ronde. Er ontstond eens onder hen een strijd op den Parnassus over het woord *consumptum*, sommigen achtten de *p* in dit woord overbodig in tegenstelling met de anderen, die de *p* als noodzakelijk beschouwden. Toen wilde Apollo, boos en ontstemd, alle pedanten uit zijn rijk zetten; hij werd echter tot bedaren gebracht door de voorspraak van Cicero en Quintilianus, die immers hun roem aan de pedanten te danken hadden. Naast Guarino behoorde Giovanni Aurispa tot de meest beroemde humanisten in Ferrara. Aurispa kwam iets eerder aan het hof der d'Este's dan Guarino, en wel als „*precettore*” van Meliaduse. In tegenstelling met Guarino, behoorde Aurispa tot de gewone soort humanisten-baantjesjagers, voor wie de nieuwe leer slechts het middel was tot het aanknoopen van relaties met de hoven en het verkrijgen van voordeelige prebenden. Te dien einde ging Aurispa over naar den geestelijken stand, echter zonder daarom zijne vrije, wereldsche levenswijze op te geven. Hij werd bevriend met Beccadelli Panormita, een man met aan de zijne verwante denkbeelden, met 'dit onderscheid echter, dat Panormita meer talent en ambitie bezat dan Aurispa. Toen Beccadelli hem eens

op de mogelijkheid wees bisschop van Napels te worden, toonde Aurispa zich voor dezen raad geenszins dankbaar, hij verkoos een gemakkelijk leven in Ferrara boven de beslommeringen, verbonden aan het bekleeden van hooge functies. Aurispa schreef uitermate weinig: wat hij op literair gebied achterliet zijn zeven korte gedichten en eenige uit het Grieksch vertaalde schrifturen. Hij beloofde eens aan Panormita een korte biografie van Homerus in den tijd van 15 dagen te zullen vertalen; lui en gemakzuchtig als hij was, had Aurispa zelfs na verloop van een jaar deze vertaling niet gereed, hoewel hij volgens zijn eigen woorden niets anders te doen had, dan „zijne nagels te poetsen en zijn vetten buik te krabben.” De positie, welke Aurispa onder de humanisten innam, had hij te danken aan zijn grondige kennis van de Grieksche taal en aan zijn zeer uitgebreide Grieksche bibliotheek. Voor Aurispa, met zijne hooge inkomsten, was trouwens het verzamelen van kostbare boeken gemakkelijker dan voor de andere geleerden, temeer daar hij zijne boekerij telkens vermeerdeerde door het leenen van manuscripten, die hij altijd vergat terug te geven. Een van Filelfo geleend boek hield hij 23 jaar, ofschoon deze in niet bijzonder hoffelijke termen de teruggave verlang-

de. Filelfo kon hem dit nooit vergeven. Natuurlijk heeft Aurispa, als echt humanist, ook in manuscripten handel gedreven en als de gelegenheid zich voordeed, wist hij voor zijne boeken ware liefhebbersprijzen te verkrijgen. Een geheel ander type van een geleerd man uit dien tijd was Ugo Benzi, een medicus, natuurkundige, filosoof en literator, dien Niccolo III naar Ferrara ontbood, om lezingen te houden in het Studio. Benzi kon toen al terugzien op een schitterende professorale loopbaan. Hij doceerde vóór dien tijd aan de universiteiten te Padua, Bologna, Pavia, Florence en zelfs te Parijs, „*ubi immortali cum laude docuit*”. Men noemde hem algemeen den vorst der medici en filosofen. Ten tijde van het concilie te Ferrara hadden deze humanisten de zeldzame gelegenheid met hunne kunde te voorschijn te komen. Op een banket, door Benzi ter eere der Grieksche geleerden gegeven, verscheen ook Niccolo III zelf. Nadat de maaltijd beëindigd en de tafels terzijde geschoven waren, begon een dispuut

tusschen de aanhangers van Aristoteles en die van Plato. De gastheer zelf verzocht den aanwezigen hem vragen te stellen over filosofische onderwerpen, die destijds altijd en overal de grootste belangstelling wekten en antwoordde op iedere vraag onvoorbereid met verbazingwekkende vaardigheid, ofschoon de discussies tot laat in den nacht duurden. De meer praktische Aurispa heeft weliswaar geen onsterfelijken roem op deze wetenschappelijke bijeenkomsten behaald, maar verwierf van den paus de benoeming tot secretaris der Roomsche curie. Onder de geleerden, die Niccolo naar Ferrara riep, bevond zich ook Michele Savonarola van Padua, beroemd arts en schrijver, de grootvader van den Florentijnschen priester en hervormer. (*Wordt vervolgd*).

Ontvangen boeken.

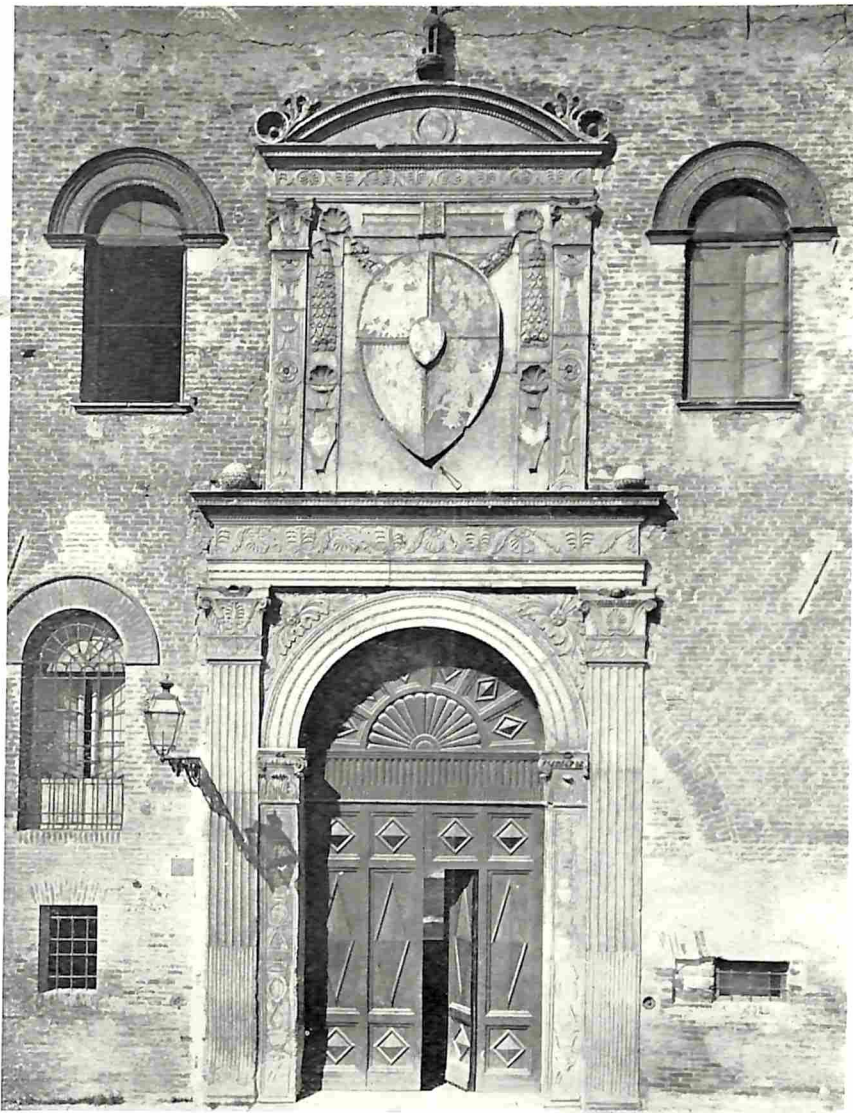
Van de N.V. Wed. J. Ahrend & Zoon te Amsterdam ontvingen wij: „Verkeerswegen van Amsterdam in oostelijke richting”, door A. Keppler c.i. Met een aantal reproducties naar foto's en teekeningen. — De N.V. Rozenkweekerij „Hollandia”, v/h G. A. H.

Buisman & Zoon te Heerde zond ons haar Rozenkids Voorjaar 1927 (14e jaargang).

Waar zagen onze dichters het levenslicht?

Heb ik eenigen tijd geleden in *Buiten* de vraag beantwoord, wat onze zeventiende-, achttiende- en negentiende-eeuwsche dichters waren — anders gezegd, welke maatschappelijke betrekking zij bekleeden — thans wil ik even stilstaan bij de vraag: waar zagen zij het levenslicht? Ook nu sluit ik de levensden buiten. Bij ieder dier dichters vermeld ik het geboortejaar. Amsterdammers van geboorte zijn: H. L. Spieghel (1549), D. V. Coornhert (1581), Reyer Anslou (1626), J. Luyken (1649), W. Bilder dijk (1756), C. Loots (1765), J. F. Helmers (1767), D. J. van Lennep (1774), Isaac da Costa (1798), Jacob van Lennep (1802), B. ter Haar (1806), J. P. Heye (1809), J. A. Alberdingk Thijm (1820), E. Douwes Dekker (1820), P. A. de Genestet (1829). In Haarlem zag Nicolaas Beets (1814), in Amstelveen Aagje Deken (1741), in 's-Graveland H. J. Schimmel (1825), in Alkmaar W. J. Hofdijk (1816) en in Schagen D. Dorbeek (1815) het levenslicht. (*Slot volgt*).

MR. C. BAKE.

INGANG VAN HET SCHIFANOJA-PALEIS TE FERRARA.